HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. לי לגו דלמייה לחמנא להא קמן קמי: **ואינו עושה.** דקא חסר ליה לחמנא לעשות: **אף דרך רחוקה ספק בידו לעשות.** שהיה לו שלוחים לשלח וקאמר לחמנא לאינו עושה דמלתא לחייה: **ר"ע סבר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ.** ואע"ג דחזי לגורמא ואפי' ספק דקאמר ר"ק מה טמא שספק בידו לעשות לחזי למיכל לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזורקין עליו ואע"ג ס"ל שוחטין וזורקין הלכך התם נמי דיכול ליכנס בשעת מלילה שוחטין וזורקין עליו: **וכועלי נדות.** שכל אלו טומאה חמורה: **וטמא.** לגופא: **ואי"ס.** לקח אלו עושים את השני: **למה נאמר טמא.** בתמיה: **תלמ"ד נאמר דרך רחוקה.** אי משום דאי בעי למיעבד לה בדרך רחוקה הוה לה מעכיד לה בדרך לחוקה למימר לה שבקינן לך בדרך רחוקה ואי"ת שלא ישלח פסחו ביד אחר ויבוא בעצמו ליכא למימר דאי בעי ליה למימר טורחא לחי כרב שבת מילטיך דרך לחוקה למימר: **מי מחייבת.** דקתני נדות ויולדות: **יכול לא יהו כו'.** ולא קתני זבות ויולדות: **הא רבי יוסי.** לחמר בפילקין לעיל (דף נ"ח:) נשים בעני שוחטין עליהן בפני עלמן: **הא ר"י ור"ש.** לחמרי לשם: **חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני.** מיוב כרת יש על זה ועל זה ואחד גברא לה משכחת לה דחמרי קטלי בחד גברא ליכא ואם לעניו לחם שגג בשניהן יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי לכרת לפסח אין חייבין על שגגתו חטאת לתנן בכריתות (דף כ.) הפסח והמילה מצות עשה הין ואין חטאת בחה חלת על שגגת כרת של גלו לכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה חלת נפקא מינה לחם שגג בת' מהן והזיד בחביהו חייב אי נמי לגר שנתגייר בין שני פסחים: **ופטור על השני.** ואם שגג בראשון והזיד בשני פטור: **אף על הראשון.** אם הזיד אינו חייב כרת עד שיזיד אף בשני אבל אם עשה את השני אינו יכול לומר לא הייתי יודע שהרי הזהירוהו בית דין: **משלומין הראשון.** ומתן חלת אינו מיחזי בראשון ומיהו תקוני לראשון מכרת אם הזיד בראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אם שגג בראשון והזיד בשני להא ליתא בהאי נפשיה ובראשון הדי שגג: **הקנסת הראשון.** אפילו הזיד בראשון השני פוטרו מן הכרת: **אי נמי קרבן ה' לא הקריב וגו'.** לכי מעשה בהדבא לשנות[ו] וחה לשלוח מי לרשיון ליה ולא קאי אלעיל אינה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון להא חלת מילתא אחריתי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג) בקסבר

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' בהעלותך) **מה טמא שאין ספק בידו כו' ומיתני התם אפלוגתא דר"ע ור"ע** א ומייתי ר"ע לחיה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרחוק כ"כ שאין יכול לבא בשעת שחיטה לעולם או בשעת מלילה לרב יהודה ומייתי לה רב ששת מדקאמר ואינו עושה משמע דלא סולקה לגמי מילי יליף לה רחוקה מטומה ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ, ודרך רחוקה כטומאת שרץ דמי. ואנא סבירא לי כמאן דאמר שוחטין וזורקין על טמא שרץ, ודרך רחוקה כטמא שרץ דמי, מה טמא שרץ אם שחטו עליו הורצה, אף מי שהיה בדרך רחוקה אם זרק הורצה. ת"ר אלו שעושין את השני זבין וזבות מצורעין ובועלי נדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא מת ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן למה נאמר בדרך רחוקה הלא אנוס הוא וכבר שנה האנוסין. ואמרינן לפטרו מן הכרת. אליבא דמאן דאמר הורצה, דאי אליבא דמאן דאמר לא הורצה, סוף סוף למה לי למתנייה דאי בעי למעבד לא שבקינן ליה, היינו הני, אלא ש"מ היינו אליבא דמאן דאמר הורצה, אלמא בר מעבד הוא ואפ"ה פטריה רחמנא מכרת. ואקשינן מדקתני חייבות בשני, וכי אשה בשני חייבת והתניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש כו' ת"ל איש, איש ולא אשה. ושנינן הא דתניא שהנשים עושות את השני ר' יהודה ור' יוסי היא והא דתניא איש ולא אשה רבי שמעון [היא] כדאמרן בפרק של מעלה. ת"ר טהור שלא עשה פסח, חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי. מאי טעמא שני רגל בפני עצמו הוא. ר' נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני, קסבר שני תשלומין דראשון הוא, תקוני לראשון לא מתקין. ר' חנניא בן עקביא אומר אף על הראשון אינו חייב אלא אם לא עשה את השני, כלומר כיון שלא עשה הראשון נסתלקה חובת הראשון ונתחייב בשני, ולעולם אינו חייב אלא על השני קסבר שני תקנתא דראשון הוא. **ואדו לטעמיה[ו]** דתניא גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייבין לעשות פסח שני דברי רבי, ר' נתן אומר כל הזקוק לראשון זקוק לשני וכל מי שאינו זקוק לראשון אינו זקוק לשני. ושלשתן מקרא אחד דרשו, והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח בראשון ונכרת, אי נמי קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני חטאו ישא, והוא כרת

מה טמא שיש ספק בידו לעשות ואינו עושה אף דרך רחוקה נמי שספק בידו לעשות ואינו עושה ורב נחמן אמר לך ר' עקיבא ב)**לטעמי' דקסבר** ג)**אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ ואנא סבירא** ג)**ליה כמ"ד שוחטין וזורקין על טמא שרץ ת"ר** ד)א**אלו שעושין את השני הזבין והזבות המצורעין והמצורעות [ונדות] ובועלי נדות והיולדות** ב)**השוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ למה נאמר בדרך רחוקה לפוטרו מן הכרת וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מיחייבא והא** ה)**תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובועלי נדות מנין ת"ל** ו)**איש איש לא קשיא הא** ו)**ר' יוסי הא ר"י ור"ש ת"ר** ז)**חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקביא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת אא"כ לא עשה את השני ואזדו לטעמייהו דתניא** ד)**גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזקוק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני במאי קמיפלגי רבי סבר שני** ח)**רגל בפני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקביא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלשתן מקרא אחד דרשו** ב)**והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה רבי סבר** ב)**וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי** ב)**קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני ומאי** ט)**(דהא) חטאו ישא כרת הוא**

קסבר

(דף כג.) וי"ל דזהמי קרא לא מיצטריך להכי חלת פריך משום דקתני למה נאמר טמא לפוטרו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אבל אי נעי למיעבד מני עדיף הלכך פריך הא אי נעי למיעבד לא שבקינן ליה והשתא טמא לא מיצטריך למיכתב חלת דאמעיטין לחיים נדמה ואין ניבור נדחין ורלה לר"י דממעטיתין דקתני שאלו פטורין מהיכרת ליכא למידק כרב נחמן מדקתני פטורין מכלל דאם זרק הורלה דה"ה אם זרק לא הורלה ואידי דקתני סיפא חייבין תנא רישא פטורין ואתי שפיר דלעיל מייתי לחיה מממעיטין לרב ששת: **אלא** למה נאמר דרך רחוקה כו'. קשה לרב יהודה לאמר לקמן

מיחזו דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס בשעת מלילה דרך רחוקה דקסבר לחמנא למה לי פסיקא דפטור להא לא חזי לאחילה ואי משום דיכול ליכנס בסוסים ובפרדים ס"ל לקמן דקתני היה חוץ למועדיים ויכול ליכנס בסוסים ובפרדים יכול יהא חייב ת"ל ודרכך לא היה ואחמי מיצטריך הסוא קרא הא לא מיצטריך למיכתב כלל דרך רחוקה חלת משום היכא דיכול ליכנס בסוסים ובפרדים ואין לומר דס"ד לחייב כרת על מה שהרחיק עלמו לחם כן מאי פריך למה נאמר טמא לאי נעי למיעבד לא שבקינן ליה הא פיסיקא קאמר דפוטרו מכרת ס"ד לחייבי על מה שטימא עלמו ורלה לרבי"ש דטמא ודרך רחוקה מיצטריך למיכתב חלת נימא כיון חלת חזי לראשון לא יעבד בשני וסבר כרבי נתן דשני תשלומין דראשון הוא: **לא קשיא הא ר' יוסי.** פימה למוקי הך גרייתא דסבר שוחטין וזורקין על טמא שרץ כר' יוסי ובפ' כילד צולין (לעיל דף פח.) גבי טומאת התהום מסיק דקסבר ר' יוסי אין שוחטין וזורקין כו' וי"ל דהכא לא מוקי לה כר' יוסי חלת ג) דמאי דסבר דנשים בשני חובה:

עולה

עין משפט
נר מצוה

ד א מיי' פ"ו מהל' ק"פ הלכה ו:
ה ב מיי' שם פ"ח הלכה ו ג:
ו ג מיי' שם:
ז ד מיי' שם הלכה ו:

רבינו חננאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא סבר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ, ודרך רחוקה כטומאת שרץ דמי. ואנא סבירא לי כמאן דאמר שוחטין וזורקין על טמא שרץ, ודרך רחוקה כטמא שרץ דמי, מה טמא שרץ אם שחטו עליו הורצה, אף מי שהיה בדרך רחוקה אם זרק הורצה. ת"ר אלו שעושין את השני זבין וזבות מצורעין ובועלי נדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן למה נאמר בדרך רחוקה הלא אנוס הוא וכבר שנה האנוסין. ואמרינן לפטרו מן הכרת. אליבא דמאן דאמר הורצה, דאי אליבא דמאן דאמר לא הורצה, סוף סוף למה לי למתנייה דאי בעי למעבד לא שבקינן ליה, היינו הני, אלא ש"מ היינו אליבא דמאן דאמר הורצה, אלמא בר מעבד הוא ואפ"ה פטריה רחמנא מכרת. ואקשינן מדקתני חייבות בשני, וכי אשה בשני חייבת והתניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש כו' ת"ל איש, איש ולא אשה. ושנינן הא דתניא שהנשים עושות את השני ר' יהודה ור' יוסי היא והא דתניא איש ולא אשה רבי שמעון [היא] כדאמרן בפרק של מעלה. ת"ר טהור שלא עשה פסח, חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי. מאי טעמא שני רגל בפני עצמו הוא. ר' נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני, קסבר שני תשלומין דראשון הוא, תקוני לראשון לא מתקין. ר' חנניא בן עקביא אומר אף על הראשון אינו חייב אלא אם לא עשה את השני, כלומר כיון שלא עשה הראשון נסתלקה חובת הראשון ונתחייב בשני, ולעולם אינו חייב אלא על השני קסבר שני תקנתא דראשון הוא. ואדו לטעמיה[ו] דתניא גר שנתגייר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייבין לעשות פסח שני דברי רבי, ר' נתן אומר כל הזקוק לראשון זקוק לשני וכל מי שאינו זקוק לראשון אינו זקוק לשני. ושלשתן מקרא אחד דרשו, והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח בראשון ונכרת, אי נמי קרבן ה' לא הקריב במועדו בשני חטאו ישא, והוא כרת

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה׃
במדבר ט י

2. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לֶעֱשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי קָרְבַּן יְיָ לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא׃
במדבר ט יג

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה לאי נעי למיעבד כו' ומלקי מלקו נפקא כו'. נ"ב עי' לעיל ס"ט ע"ל תוס' ד"ה שוחטין וזורקין וכו':

מוסף רש"י

אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. אין שוחטין וזורקין את הפסח על יחיד טמא שרץ, ונדמה לפסח שנ, ואף על גב דיכול לעבוד ולאכול לערב, לחיכך ע"כ לם"ד דם"ל הכי (זבחים כב: ועי' לעיל שם. בארוכה). ת"ל איש איש. כי יהיה טמא, משמע כל טומאה, מלמד שמיא לנפש בריאה, ג"א אם כי יגע בטמא, ש"מ למידרשיה בתנאים נפשיה הוא (לעיל שז:). אי נמי קרבן ה' וגו'. והכי משמע ליה קרא והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה ומחל ועבר הפסח הפסח ונכרת כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא כרת הוא. כי לשון שימוש הוא, כשקרבן ה' לא הקריב בשני, חטאו ישא (לעיל צא:).

מוסף תוספות

א. דקאמר ר"א מאסקופת העזרה ולחרן. תוס' שלנו. ב. אבל דרך רחוקה חזי לכל הפחות בסוסים ובפרדות. שם. ג. כתוב דסבירא ליה כר' יוסי... שם.